

Juhani Päivänen, *suometsätieteen emeritusprofessori*

Pikkukylästä Helsinkiin, Joensuusta maailmalle – metsätalouden puolesta omin sanoin

---

Päivänen J. (2018). Pikkukylästä Helsinkiin, Joensuusta maailmalle – metsätalouden puolesta omin sanoin. Metsätieteen aikakauskirja 2018-10104. Kirjallisuutta. 4 s. <https://doi.org/10.14214/ma.10104>

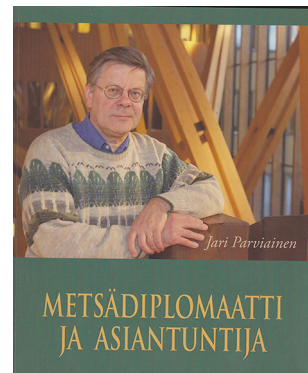
Yhteystiedot Helsingin yliopisto, Metsätieteiden osasto, Helsinki

Sähköposti juhani.paivanen@helsinki.fi

Hyväksytty 19.12.2018

Jari Parviainen (2017). Metsädiplomaatti ja asiantuntija. Lasermedia Oy, Joensuu. 330 s. ISBN 978-952-93-9232-2.

Urapolku

Muistelmajärkälleen luettuani en voi muuta kuin suurta kunnioitusta tuntien huokaista, että monessa on Jari Parviainen ollut mukana.

Niin kuin aina elävässä elämässä uran valintaan ja sillä etenemiseen vaikuttavat sekä omat pyrkimykset että sattumukset mitä ihmeellisimmissä kombinaatioissa. Ensimmäinen sattumus oli saksan valikoituminen pitkäksi vieraaksi kieleksi keskikoulussa ja lukiossa. Muistelmien sisältö taas olisi täysin toinen, jos yliopisto-opinnot olisivatkin käynnistyneet Oulun lääketieteissä eikä Helsingin metsätieteissä.

Kertomus kiertyy lapsuudenkodista Säyneisistä metsätieteiden opintoihin Helsingin yliopistoon, väitöskirjan tekijäksi Metsäntutkimuslaitoksen Suonenjoen koeasemalle, Joensuun metsäntutkimuslaitoksen johtajaksi 30-vuotiaana ja Metsäntutkimuslaitoksen määräaikaiseksi tutkimusjohtajaksi 38-vuotiaana. Työura huipentuu – monien välivaiheiden kautta – Metsäntutkimuslaitoksen Itä-Suomen yksikön aluejohtajaksi ja professoriksi vuoden 2010 alusta.

Ilmeistä on, että jo nuorena perustetun lapsiperheen toinen aikuinen, Soili-vaimo, on ollut joustavuudessaan onnenkantamoinen tukiessaan omalta osaltaan Jari Parviaisen nousujohteista uraa.

Kirjan rakenne

Vain harvat metsäntutkijat ja metsätalouden vaikuttajat ovat ehtineet tai kyenneet muistelmiaan kirjoittamaan ja julkaisemaan. Kirjaa on siten pidettävä merkittävänä kulttuuritekona ja hyvänä tietolähteenä tuleville metsähistorioitsijoille. Siinä missä Yrjö Ilvessalo (2014) maalailee elämäntarinansa leveällä siveltimellä ja Matti Kärkkäinen (2009) lausuu kärkeviä arvioita opettajistaan ja kollegoistaan Jari Parviainen pitäytyy tosiasioiden tarkkaan kuvaamiseen. Silti on ilmeistä, että Parviaisen kirja armollisesti vaikenee joistakin epämieluisiksi koetuista asioista.

Kirjan teksti tukeutuu kalenterimerkintöihin, joiden on täytynyt olla varsin tarkkoja. Lukija, joka joskus on nähnyt Jari Parviaisen käsin kirjoittamaa tekstiä, tietää, että paljon voi mahdollistaa pienenkin tilaan. Pohjana on myös ollut valtaisa määrä muistioita, matkakertomuksia, raportteja ja työryhmämietintöjä, jotka on taltioitu Metsäntutkimuslaitoksen Joensuun yksikön arkistoon. Teos on kirjoitettu sekä suurella täsmällisyydellä että matalalla profiililla. Sitä lukiessa on kuulevinaan Jari Parviaisen äänen, joka kiihkottomasti mutta päättäväisesti selittää asioita ja tapahtumien kulkua. Useassa kohdin kirjoittaja jo ikään kuin etukäteen eliminoi vastaansanomisen tarpeen tai ehkäpä jopa mahdollisuudenkin.

Kirjan sisältö jakaantuu kymmenkuntaan päälukuun. Toisen asteen otsikot ovat myös sisällysluettelossa, mutta kolmannen asteen otsikot näkyvät vain leipätekstissä kirjoittajan palastellessa käsiteltävää aihealuetta pienempiin kokonaisuuksiin.

Aluksi seurailaan kronologisesti urapolkua. Kirjan loppupään luvuissa siirrytään toisenlaiseen lähestymistapaan. Asiantuntijuuttaan Jari Parviainen on pyynnöstä tai käskettynä jakanut läpi koko uransa. Kolmanneksi viimeisessä luvussa kirjoittaja luo aluksi katsauksen metsien hoidon käytäntöjen kehittymiseen itsenäisyyden aikana. Siihen ja omaan visioonsa pohjaten hän antaa seitsenkohtaisen ”ohjelmajulistuksen” testamentiksi metsäntutkimuksen suuntaamiseksi. Luvun otsikko on konditionaalissa, mutta useimmat perusteltuihin näkökulmiin tukeutuvat suositukset on kuitenkin kirjoitettu tätä ehdottomampaan muotoon.

Kirja on varustettu suppeahkolla painettujen kirjallisten lähteiden luettelolla, viittauksella arkistolähteisiin ja kuvälähdeluettelolla. Henkilöhakemisto on laaja ja mitä ilmeisimmin huolellisesti koostettu. Tiukan asiapitoisesta kirjasta jäin kaipaamaan asiahakemistoa. Sen koostaminen olisi tosin ollut työlästä, mutta hakemisto ehdottomasti auttaisi valikoivaa lukijaa löytämään itseään kiinnostavat asiat.

Ponnahduslauta maailmalle

Merkittävä vaihe Jari Parviaisen pätevytyessä tutkijan uralle oli vuoden mittainen W.K. Kellogg Säätiön apurahanturvin Freiburgin yliopistossa Saksan Liittotasavallassa vietetty vuosi. Se ei ollut enää sattumaa, vaan vakaata harkintaa, jossa saksan kielen taidon lisäksi valistuneina suunnannäyttäjinä toimivat Matti Leikola, Paavo Yli-Vakkuri ja Helmut Schmidt-Vogt. Metsäopintojen lisäksi vuosi eteläisessä Saksassa laajensi Parviaisen maailmankuvaa ja loi – siinä vaiheessa varmasti täysin tiedostamattomasti – edellytyksiä myöhempiin varsin haastaviin tehtäviin.

Tutkija lipuu hallintoon

Väitöskirjassaan Jari Parviainen tutki taimitarhaolosuhteissa männyntaimien juurten leikkaamista taimitarhalla. Männyntaimen juuristo haaroitui ja tuuheutui ja työvoimavaltainen taimien koulinta saatettiin jättää työketjusta pois. Pian väitöksen jälkeen lupaavan nuoren metsäntutkijan elämänurakin haarautui tutkimuksesta hallintoon – ihan kuin varkain. Tosin tutkimusaseman johtajanakin hän ehti vielä olla mukana paakkutaimien ja metsänviljelyketjujen kehittämistyössä (s. 64–68).

Tutkimusjohtajan paikka Metsäntutkimuslaitoksessa ei ole ollut helppo. Laitoksen kakkosmies on usein joutunut hoitamaan ikävähkötä asioita. Jari Parviainen toimi aluksi tutkimusjohtajana yksin; väluvaiheessa tutkimusjohtajia oli kolme. Sitten palattiin takaisin yhden johtajan malliin. Parviaisen jälkeen tutkimusjohtajaksi nimitettiin Matti Kärkkäinen, joka omissa muistelmissaan ei katso edes tarpeelliseksi mainita toimineensa ko. tehtävässä (Kärkkäinen 2009).

Kaikkien maanosien kävijä

Asiantuntijana-luku sisältää poikkileikkausmuodossa Jari Parviaisen moninaiset metsälliset asiantuntijatehtävät sekä kotimaassa että ulkomailla usean vuosikymmenen aikana. Metsäntutkimuslaitoksen toimiessa maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa ministeriö on hyödyntänyt – etten sanoisi riistänyt – etevää tutkijaa mitä moninaisimpiin kansallisiin ja kansainvälisiin asiantuntijatehtäviin.

On itse asiassa hyvin valaisevaa lukea tätä aikalaistodistusta. Lukijan ymmärrys siitä, miten perusteellisesti monia kansallisia ja kansainvälisiä sopimuksia on valmisteltu, kasvaa oleellisesti. Asiantuntijana-luku muodostaa jo sellaisenaan merkittävän lukemiston kansainvälisen metsäpolitiikan lyhyeen oppimäärään. Kirjan nimessä asiantuntijuus olisi ehkä ollut hyvä sitoa diplomatian tapaan metsällisiin asioihin.

Vähäisiä virheitä

Kirja on tarkkuudessaan ihan omaa luokkaansa. Mutta joitakin asiatietolapsuksia on tekstiin kuitenkin jäänyt. Suomen Metsätieteellinen Seura täytti 70 vuotta 1979, ei 75 vuotta (s. 44). Suomessa ei ole ollut Metsänjalostuslaitosta (s. 48), mutta kylläkin useammalla nimellä toiminut Metsänjalostussäätiö. Metsälain erityisen arvokkaat elinympäristöt ovat lipsahaneet muotoon ”eliöympäristöt” (s. 304).

Sanavalintoja

Metsäntutkimusta moititaan kirjassa ”eriseuraisuudesta” (s. 71, 75). Tiedemaailma puhuu vastaavissa yhteyksissä kuitenkin yleensä koulukuntaeroista. Puunkorjuu harsintahakkuina 1900-luvun alkupuoliskolla ei toki välttämättä merkinnyt hakkuusuunnitelman puuttumista (s. 79). Pohjoisten erämaiden metsäekosysteemit lienevät paremminkin ainutlaatuisia kuin ”ainutkertaisia” (s. 88). Jos diplomaattipassin esittäminen olisi todella ”korottanut palvelukynnystä” (s. 116), passin vilauttaminen tuskin olisi ollut viisasta. Mutta todellisuudessa saadun palvelun taso ehkä sittenkin nousi. Kolille toteutettujen rakennusten on täytyntä olla ulkonaisilta ominaisuuksiltaan merkittäviä, jos ne pystyivät antamaan ”kävijöille kiintoisan ilmeen” (s. 204). Pienenä ihmeenä on pidettävä sitä, että ihmisen ennallistamistoimilla pystyttäisiin ”luonnonmetsien osuutta lisäämään” (s. 207).

Suomen tasavallassa ei ole niin voimakasta ”herranpelkoa”, että se edellyttäisi ammattinimekkeen ’presidentti’ kirjoittamista isolla alkukirjaimella olipa sitten kysymys tasavallan tai korkeimpien oikeuksien presidenteistä (s. 174, 209).

Kuvattaessa kiinalaisen delegaation vierailua Mekrijärvelle ei selviä opettivatko suomalaiset isännät vai kiinalaiset vieraat maljapuheitten yhteydessä kuluttamaan pienien ”napsien” (tarkoitettaneen snapsien) sijasta ”punaviinilasillisen” kirkasta (s. 269).

Lopuksi

Kirjan viimeinen luku on helpottava lukukokemus. Se osoittaa, että työllä ja harrastuksella on vähintäänkin diffuusirajapinta. Työ ei ole sittenkään vienyt kaikkea aikaa. Toisaalta omasta kokemuksesta tiedän, että tutkijakoulutuksen saaneet aivot raksuttavat tahtomattamme ongelmallisiksi koettujen asioiden kanssa vapaa-ajallakin.

Sekä käsillä olevan elämäkerran että Metsäntutkimuslaitoksesta kirjoitetun historiateoksen (Laine 2017) esipuheet on allekirjoitettu toukokuussa 2017. Kirjat eivät siten kykene ajantasaisesti ”keskustelemaan keskenään”. Lukija kokee kuitenkin, että esim. historiateoksen (s. 251–252) ja tässä arvioitavana olevan kirjan (s. 182) antama kuva Metsäntutkimuslaitoksen toimintojen alueellistamisesta ja keskusyksikön mahdollisesta sijoittamisesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelle eivät ole täysin yhteensopivat.

Yhdenmukaista on sitä vastoin se, että molempien kirjojen ajallinen kattavuus päättyy käytännöllisesti katsoen Luonnonvarakeskuksen toimintojen käynnistymiseen ja kunniakkaan, lähes sata vuotiaaksi eläneen Metsäntutkimuslaitoksen toiminnan lakkaamiseen vuoden vaihteessa 2014–15.

Metsäntutkimuksen kehittämistä käsittelevässä luvussa Jari Parviainen mainitsee ’Luonnonvarakeskus’-nimen nelisen kertaa. Sitä vastoin kaikki arviot uuden organisaation todellisista mahdollisuuksista toimia ministeriön alaisena keskusvirastona metsäntutkimuksen alueella jäävät ”uloskirjoittamatta” muutoin niin suorapuheisesti kirjoitetussa kirjassa. Kirjoittaja vaikenee diplomaattisesti. Ja lukija kokee lievää pettymystä.

Kirjallisuutta

- Ilvessalo Y. (2014). Erään metsämiehen muistelmia. Toimittaneet Jaakko Ilvessalo ja Yrjö Sevola. Helsingin yliopiston metsätieteiden laitoksen julkaisuja 6/2014: 1–345. ISBN 978-952-10-4524-0.
- Kärkkäinen M. (2009). Metsänhoitajana viidellä vuosikymmenellä. Metsäkustannus Oy. 320 s. ISBN 978-952-5694-44-4.
- Laine J. (2017). Metsästä yhteiskuntaan. Metsäntutkimuslaitos 1917–2012. Metsäkustannus Oy. 319 s. ISBN 978-952-338-005-9.

3 viitettä.